

Det Kongelige Kulturdepartement

A/S Den Nationale Scene
Engen 1, Postboks 78, Sentrum
NO-5803 Bergen

Telefon: +47 55 54 97 00
Telefax: +47 55 54 97 90

Billettbestilling: +47 55 60 70 80

Org. Nr. 811 167 452

dns@dns.no
www.dns.no

Bergen, 20. september 2016
Deres ref.: 16/3894-
Vår ref.: 46716-AGH/gh

Innspill til kulturlivets rolle i integrerings- og inkluderingsarbeid

Viser til brev datert 22.07.2016 «Om kunstens og kulturens kraft i hverdagsintegrasjonen – bestilling av innspill».

Vi imøteser Regjeringens ønske om å legge til rette for at kulturinstitusjoner og -aktiviteter bidrar til økt inkludering i kunst- og kulturlivet. Å skape et inkluderende kulturtilbud både når det gjelder utøvere, publikum og programmering er et svært viktig arbeid.

Kunstens egenverdi

På prinsipielt grunnlag mener vi at det er vesentlig at inkludering og mangfold ikke er et eget tiltaksområde, men en bevissthet som inngår i vår kjernevirksomhet. Samtidig som vi anerkjenner at kultur og kunst har en verdi i seg selv, ser vi også at det er et viktig verktøy på andre samfunnsområder. Vi er opptatt av institusjonens samfunnsansvar, og ser at kunst og kultur bl.a. kan være et virkemiddel i arbeidet med å få best mulig integrering av ulike etniske grupper i det norske samfunn. Selv om de færreste i dag snakker om «kunst for kunstens skyld», er det likevel viktig å understreke at kunsten har en egenverdi og at teatret skal bidra til kunstnerisk utvikling og nyskaping. DNS' primæroppgave er å skape samfunnsrelevant, engasjerende og vesentlig teater av høy kunstnerisk kvalitet – og selvsagt skal vi nå et bredt publikum.

Dette er ikke en motsetning i seg selv, men skal produksjoner skreddersys konkrete målgrupper eller formål, legger det imidlertid noen premisser som kan virke begrensende på det kunstneriske uttrykket. Vi kan skape egne tilbud og prosjekter som kan bidra i inkluderingsarbeidet, men det er en stor oppgave som kommer på toppen av det vi allerede gjør, og er utfordrende å gjennomføre innenfor de eksisterende rammer. Spørsmålet er også i hvilken grad det er hensiktsmessig.

Rekrutteringspolitikk

DNS har samtidig et svært bevisst forhold til at teaterets kjernevirksomhet skal gjenspeile samfunnsmangfoldet (jmf. kjønn og kulturelt mangfold). Det er f.eks. et uttalt mål å rekruttere og kvalifisere skuespillere og annet kunstnerisk personell med minoritetsbakgrunn. Flere av skuespillerne som har vært engasjert på DNS har en ikke-norsk bakgrunn, og vi praktiserer også såkalt «fargeblind casting». Dette innebærer f.eks. at datteren til *Mor Courage* ble spilt av en skuespiller som er født i Afrika. I *Othello* valgte vi å la en hvit amerikaner spille tittelrollen, men samtidig var en av krigsførerne hans afrikansk og ble spilt av en som nå har fått opphold i Norge. I de kommende sesongene har vi f.eks. skuespillere med bakgrunn fra Øst-Europa, Midtøsten og Afrika. En av skuespillerne som debutterer på DNS våren 2017, kom til Bergen som asylsøker for noen år siden.

Gjennom vårt samarbeid med Afghanistan Nasjonalteater (ANT, tidligere Kabul Teater), har også skuespillere derfra hospitert på DNS og medvirket i våre forestillinger. Vi har også bidratt til kompetanseheving og erfaringsutveksling med ANT gjennom å delta i en rekke prosjekter i Kabul. DNS Kabulprosjektet hadde sin begynnelse i 2002, etter Talibans fall. Dette prosjektet startet som en håndsrekning til Afghanistan National Theatre, ANT, tidl. Kabul Teater, i form av innsamlede midler fra en solidaritetsforestilling. Prosjektet har gjennom 14 års kontinuerlig innsats fra DNS`ansatte og dens tverrfaglige prosjektgruppe endt opp med å bygge opp et moderne teater i en ombygd restaurant, vegg i vegg med det nedbombede Kabul Teater. På universitetet, UoK, har vi bygd om et auditorium til en velfungerende teatersal med tilhørende fasiliteter. Her har vi i tillegg til den fysiske tilretteleggingen på teateravdelingen, også bygget kompetanse på lærerkreftene. Vi har også initiert diverse dramatikk konkurranser i samarbeid med Penklubben i Kabul.

DNS har gjennom disse årene hatt 6 kortere og 4 lengre studieopphold av unge skuespillere fra ANT. Den siste hospitanten fra Kabul var elev ved DNS i ett og et halvt år og medvirket i tre ulike produksjoner på DNS. ANT har hatt 3 lengre besøk av DNS, og henimot 25 norske pedagoger har etter hvert deltatt i Kabul med kompetanseheving på ANT og UoK. Oppholdene i Bergen og Kabul har stort sett resultert i oppsetninger av afghanske, norske og div andre utenlandske dramatikere. Disse har foregått i kombinasjon med praktisk opplæring.

Gjennomføringen av dette prosjektet har vært gjort mulig via tilskudd fra bla. UD og Fredskorpset, samt en ikke ubetydelig frivillig og ulønnet innsats fra de ansatte på DNS. Prosjektet har vært ledet av en prosjektleder rekruttert fra prosjektgruppen, og man har hatt en afghansk koordinator og tilrettelegger ansatt i Kabul. Kirkens Nødhjelp har bistått med utbetalinger og økonomisk kontroll i Kabul. DNS` ledelse v/teatersjef er øverste ansvarlig for prosjektet. Prosjektet er nå inne i en roligere fase hvor fokuset ligger på vedlikehold av investeringer og kontroll av disse.

Kabulprosjektet er i seg selv ikke et inkluderingsprosjekt, men det er et viktig prosjekt som bidrar til at mennesker med ulik bakgrunn har jobbet sammen på kunstens premisser, og gitt vårt ensemble et mer mangfoldig og mer samtidsorientert uttrykk.

Repertoarplanlegging

Den Nationale Scene er opptatt av å speile vår flerkulturelle samtid, og mener at mer sammensatt ensemble også er viktig for å nå et bredere publikum. Samtidig er vi bevisste på å lete etter tematikk som reflekterer over og utfordrer holdninger i vår egen samtid.

Dette gjør at mangfoldsperspektivet også er viktig i repertoarvalget. Historiene skal reflektere og utvikle vår oppfattelse av alle menneskers handlingsrom uavhengig av etnisitet. I forbindelse med ulike forestillinger har vi vært i dialog med en rekke flerkulturelle miljø som arbeider med integrering som en del av forberedelsene. Vi bestilte bla. en urpremiere på en forestilling som var basert på research fra ulike asylmottak i Norge. Vi bestilte også en urpremiere på en ungdomsforestilling hvor ungdom fra ulike miljøer ble invitert til å bidra med tekst, scener og elementer som ble brukt i den endelige forestillingen.

Publikumsutvikling – avklaringer

Publikumsutvikling dreier seg om å utvikle relasjonen med publikum, både gjennom å nå nye grupper med de tilbud som finnes, men spesielt å utvikle nye former for aktiv deltagelse. I samarbeid med Bergen Internasjonale Kultursenter (BIKS) har vi arrangert flere publikumsaktiviteter på teatret som samler mange nasjonaliteter, og sammen med Kavlifondet kan vi tilby fribilletter til humanitære organisasjoner som arbeider med inkludering. Under paraplyen «dns&» programmeres over 50 ulike outreach-arrangement i samarbeid med ulike partnere. Flere av disse er tematisk knyttet opp til repertoaret. Vi planlegger også å holde workshops for ungdom med innvandrerbakgrunn sammen med BIKS i høst, som resulterer i kunstneriske innslag i årets Holberg matiné på Store scene.

I videre planlegging av prosjekter som har inkludering som hovedformål, har vi internt diskutert behovet for avklaringer:

- Omfang: Hvor stort tilbud kan vi ha innenfor eksisterende rammer?
- Innhold: Hvor går grensen for teatrets oppgaver?
- Målgruppe og prioriteringer: Skal vi satse for å få et mer mangfoldig sammensatt publikum med flere førstegangsbesøkende eller å øke engasjementet hos det eksisterende publikummet?

Videre arbeid

Skal vi lykkes med en langsiktig strategi for hvordan teatret skal bidra i integrerings- og inkluderingsarbeidet, kreves det mer enn korte enkeltprosjekt fra år til år, og det krever også mer ressurser. Selvsagt trenger vi ikke øremerkede midler til å skape teater som gjenspeiler vårt flerkulturelle samfunn, men skal vi sikre at det igangsettes godt gjennomarbeidede prosjekter som er skreddersydd f.eks asylsøkere eller ungdom med innvandrerbakgrunn, trengs det ekstrapersonell og kompetanse. Og til dét trengs det egne bevilgninger.

På Kongelig teater i København er det f.eks en egen avdeling, KGL+, med mange ansatte som arbeider spesielt med workshops, pedagogisk arbeid osv, støttet av et eget fond. I Danmark har de også fondet Con:tact som i samarbeid med Betty Nansen teateret, lager egne forestillinger med ulike målgrupper som f.eks eldre og ungdommer med

innvandrerbakgrunn. De tilbyr også skole- og bedriftsbesøk med rollespill og påfølgende diskusjoner. DNS har fått støtte fra Fritt Ord og noen private partnere for å gjennomføre enkelte publikumsarrangementer, men skal teatret bidra aktivt inn i integreringsarbeid, burde man kunne søke om bevilgninger på konkrete prosjekt også hos andre instanser.

Utfra egen erfaring og innsikt fra bl.a. Norsk publikumsutvikling, vet vi om noen nøkkelfaktorer i dette arbeidet. Vi bør:

- Definere prioriterte publikumsutviklingsprosjekt hvert år, og ha en plan for organisering og finansiering
- Sette tydelig mål med prosjektene
- Velge prosjekt med kunstnerisk egenverdi og tenke innhold og formidling i sammenheng og utvikle prosjekt i samarbeid med kunstnere og fokusgrupper fra starten
- Forankre satsingen internt og sikre engasjement – avklare ansvar og roller
- Gå i dialog med målgruppen i idéfasen
- Finne medarrangører/samarbeidspartnere som har et annet/bredere nedslagsfelt
- Lage aktiviteter som bygger opp om kjernevirksomheten, men som inkluderer andre sjangre som musikk, film, litteratur & utstillinger.
- Tilby tilleggsopplevelser som mat og ta i bruk uteareal
- Tenke langsiktig, videreføre vellykkede prosjekter

Norge er et land i utvikling, og norsk kunst og kultur er den kunst og kultur som til enhver tid skapes i Norge. Det er derfor selvsagt at de endringene som skjer i befolkningen også reflekteres i de historiene som fortelles på scenen og gjennom de skuespillerne som gir liv til rollene.

Det handler om bevissthet, perspektiv og vilje til å bidra til å styrke og utvikle norsk scenekunst og Norge som et humanistisk samfunn.

Med vennlig hilsen

Agnete G. Haaland
Teatersjef